

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Umělecké předměty tvořily celé mé jmění.
 B) Jeho náhlé změně názorů vůbec nerozuměla.
 C) Záměrně prožil zbytek svého života zcela osaměle.
 D) Promluvila **upřímě** ke všem přítomným zaměstnancům.

Zdůvodnění

Príslovce *upřímě* je příbuzné s přídavným jménem *upřímný*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–4

TEXT 1

Tohle mi dneska,
 abys spala,
 studánka jedna
 povídala,
 když jsem se zeptal,
 jestli ví,
 kde vlastně hvězdy
 za dne spí:

„Jsem důlek **čisté**
 svěží vody
 a postýlka hvězd
 stříbrná,

napít se plaché
 laně chodí
 za horkých nocí
 z mého dna.

A na cestu jim
 hvězdy svítí,
 aby se
 nemusely bát,
 a až je ráno
 a den bílý,
 do studánek jdou
 hvězdy spát.“

A studánka,
 ta nikdy nelže,
 protože každá
 lidská lež

v studánce malé
 utopí se,
 i když je velká
 jako věž.

(J. Skácel, *Básně pro děti*)

TEXT 2

Personifikace – neživé věci jednají jako lidské bytosti, např. *slunce se smálo, mráz pokreslil všechny okenní tabulky*.

(Š. Vlašín, *Slovník literární teorie, upraveno*)

max. 2 body

2 Rozhodněte o každém z následujících úseků TEXTU 1, zda se v něm uplatňuje personifikace (A), nebo ne (N):

Při řešení úlohy vycházejte z definice uvedené v TEXTU 2.

- 2.1 a až je ráno a den bílý
 2.2 studánka jedna povídala
 2.3 napít se plaché laně chodí
 2.4 do studánek jdou hvězdy spát

A	N
☐	☒
☒	☐
☐	☒
☒	☐

Zdůvodnění

- 2.1 – nepravdivé tvrzení → v posuzovaném úseku TEXTU 1 se personifikace neuplatňuje
- 2.2 – pravdivé tvrzení → v posuzovaném úseku TEXTU 1 se uplatňuje personifikace: neživá věc (*studánka*) jedná jako lidská bytost (*povídala*)
- 2.3 – nepravdivé tvrzení → v posuzovaném úseku TEXTU 1 se personifikace neuplatňuje
- 2.4 – pravdivé tvrzení → v posuzovaném úseku TEXTU 1 se uplatňuje personifikace: neživá věc (*hvězdy*) jedná jako lidská bytost (*jdou spát*)

1 bod

3 Ve které z následujících možností je slovo ČISTÝ použito ve stejném významu jako v TEXTU 1?

(Posuzované slovo je v TEXTU 1 vyznačeno tučně.)

- A) Hokejové utkání trvá šedesát minut čistého času.
- B) S novou myčkou je nádobí čisté už za necelou hodinu.
- C) Šel jsem se projít, abych měl před důležitým jednáním čistou hlavu.
- D) Do pěveckého sboru se přihlásilo dítě, které nezaspívá ani jediný čistý tón.

Zdůvodnění

Slovo *čistý* je v TEXTU 1 užito ve významu *jsoucí bez špíny*, v možnosti B) je toto slovo užito ve stejném významu. V ostatních posuzovaných možnostech je slovo *čistý* užito v jiných významech, konkrétně:

- v možnosti A) ve významu *bez přestávky*;
- v možnosti C) ve významu *být duševně svěží, čilý*;
- v možnosti D) ve významu *mající správnou výšku; tón, který není falešný*.

1 bod

4 Které z následujících tvrzení o slovech NELŽE a LEŽ je pravdivé?

(Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 podtržena.)

- A) Tato slova jsou příbuzná.
- B) Tato slova jsou významově souřadná.
- C) Každé z těchto slov je možné skloňovat.
- D) Každé z těchto slov obsahuje tvrdou souhlásku.

Zdůvodnění

Podstatné jméno *lež* a sloveso *nelhat* mají stejný kořen (svědčí o tom např. tvar *nelže*), jde tedy o slova příbuzná. Tvrzení uvedená v možnostech B), C) a D) jsou prokazatelně nepravdivá:

- sloveso a podstatné jméno nemohou být slovy významově souřadnými, posuzovaná slova nemají ani společné významově nadřazené slovo / slovní spojení (např. slovní spojení *dopravní prostředky* je významově nadřazené slovu *auto*, které je významově souřadné se slovem *vlak*);
- pouze podstatné jméno *lež* je možné skloňovat, sloveso *nelhat* se časuje;
- slovo *nelže* obsahuje tvrdou souhlásku *n*, obojetnou souhlásku *l* a měkkou souhlásku *ž*; slovo *lež* obsahuje pouze obojetnou souhlásku *l* a měkkou souhlásku *ž*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 5

Dospěl* jedinci orla skalního mají hnědé zbarvení, orl* mláďata se však rodí se světl*m peřím.

(CZVV)

1 bod

5 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit Í/Ý tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou tyto hlásky uvedeny v odpovídajícím pořadí?

- A) í – ý – í
- B) í – í – ý
- C) ý – í – ý
- D) ý – ý – í

Zdůvodnění

- Slovo *dospělí* je tvrdé přídavné jméno skloňující se podle vzoru *mladý* (*mladí jedinci – dospělí jedinci*).
- Slovo *orlí* je měkké přídavné jméno skloňující se podle vzoru *jarní*.
- Slovo *světlý* je tvrdé přídavné jméno skloňující se podle vzoru *mladý* (*mladým peřím – světlým peřím*).

max. 3 body

6 Přiřadte k jednotlivým ukázkám (6.1–6.3) odpovídající typ textu (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 6.1 V létě chodí v kožichu
a v zimě je nahý.
Co je to? _____
- 6.2 Ene, bene, Emane,
kdo tu babu dostane?
Ten to není, ten to je,
ten už s námi nehraje! _____
- 6.3 Pes chtěl přebrodit řeku s kusem masa v tlamě. Sotva udělal pár kroků,
uviděl ve vodě rybu. Chtěl ji chytit, ale když otevřel tlamu, maso mu z ní
vypadlo a proud vody ho ihned odnesl. Kdo hodně žádá, málo mívá. _____

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje výchozích textů uvedeny.)

- A) bajka
- B) pověst
- C) hádanka
- D) pohádka
- E) rozpočítadlo

Zdůvodnění

6.1 – C)

Hádanka je krátký žánr lidové slovesnosti, který mívá podobu slovní hříčky. V hádance se předkládá určitá otázka (např. *co v létě nosí kožich a v zimě je nahé?*), k řešení této otázky lze dojít důvtipem (*strom*).

6.2 – E)

Rozpočítadlo je krátký žánr lidové slovesnosti, používá se při různých hrách. Rozpočítadla jsou výrazně rytmická a často obsahují neexistující slova (např. *ene, bene*).

6.3 – A)

Bajka je krátký, zpravidla veršovaný příběh s ponaučením, který nepřímo poukazuje např. na negativní lidské vlastnosti a v němž často vystupují zvířata, která jednají jako lidé. Na konci bajky se objevuje ponaučení vyplývající z jednání postav příběhu: *Kdo hodně žádá, málo mívá*.

Žádná z uvedených ukázek neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 7

Tomáš a Radek příběhli minulý víkend domů se zoufalými **výrazi** v obličejí a začali nesrozumitelně popisovat událost, kterou právě zažili. Po chvíli se uklidnili a my jsme si mohli vyslechnout celý příběh.

Kluci si u silnice hráli s kamarády na schovávanou. Najednou u krajnice prudce zabrzdil terénní automobil. **Otevřeli** se zadní dveře a ven vypadlo cosi černého. Jakmile auto odjelo, kluci se vydali na **průskum**. Na zemi ležel malý psík a nešťastně vyl. Kluci se čtyřnohým sirotkem v náručí spěchali domů.

Do naší rodiny tak přibyl nový člen, o něhož se kluci **obětavě** starají.

(CZVV)

max. 4 body

7 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno **výraz** se skloňuje podle vzoru *hrad (s hrady – s výrazy)*.
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném (*dveře*), v koncovce přičestí činného musí být *-y (otevřely se)*.
- Podstatné jméno **průzkum** je příbuzné se slovesem *zkoumat*, ve kterém se píše předpona *z-*, jde o ustálený případ.
- Příslovce **obětavě** je odvozeno od podstatného jména *oběť*, které neobsahuje předponu *ob-*.

8 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

A) Nikdo zdaleka široka se mu nepodobal! Vlášky vítal v pěkné uniformě, modré do černa, a navíc – na hlavě měl červenou čepici!

B) Kdysi býval datel celý černý, černý do modra. Poletoval po lese a nic mu nescházelo.

C) Za jejím plotem supěly černé lokomotivy. Dým se jim valil z komína a pana přednostu poslouchaly na slovo.

D) Datel na ni okouzleně hleděl. Kdyby nosil taky takovou, vlaky by ho také poslouchaly na slovo!

E) Ale jednou zabrousil až do vesnice. Posadil se na zahradě u nádraží a nestačil žasnout.

F) Zastavovaly i odjížděly podle toho, jak jim dal znamení, a ještě mu uctivě zahoukaly na pozdrav. A pan přednosta, jaký ten byl krasavec!

(F. Nepil, Lišky, dobrou noc, upraveno)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

Řešení

První část – B)

Druhá část – E)

Třetí část – C)

Čtvrtá část – F)

Pátá část – A)

Šestá část – D)

B) Kdysi býval datel celý černý, černý do modra. Poletoval po lese a nic mu nescházelo.

E) Ale jednou zabrousil až do vesnice. Posadil se na zahradě u nádraží a nestačil žasnout.

C) Za jejím plotem supěly černé lokomotivy. Dým se jim valil z komína a pana přednostu poslouchaly na slovo. **F)** Zastavovaly i odjížděly podle toho, jak jim dal znamení, a ještě mu uctivě zahoukaly na pozdrav. A pan přednosta, jaký ten byl krasavec!

A) Nikdo zdaleka široka se mu nepodobal! Vlášky vítal v pěkné uniformě, modré do černa, a navíc – na hlavě měl červenou čepici! **D)** Datel na ni okouzleně hleděl. Kdyby nosil taky takovou, vlaky by ho také poslouchaly na slovo!

max. 3 body

9 V následujících větách (9.1–9.3) upravte slovní spojení v závorkách tak, aby věty byly gramaticky správně.

Příklad: Loupežníci sídlili v ***** (husté lesy). → *hustých lesích*

- 9.1 Pes si hrál s ***** (dvě koťata).
9.2 Vykračoval si v ***** (nové boty).
9.3 Líbí se mi tričko s ***** (ty fialové pruhy).

Řešení

- 9.1 – *dvěma koťaty*
9.2 – *nových botách*
9.3 – *těmi fialovými pruhy*

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 10–15

Okolnosti **vzniku** pražského Staroměstského orloje jsou opředeny nejrůznějšími **pověstmi**, jednu z nich nalezneme také ve Starých pověstech českých od Aloise Jiráska. Čtenáře dodnes dojíká smutný příběh mistra Hanuše, jemuž spisovatel připsal **autorství** orloje. Pražští konšelé údajně nechali hodináře oslepit, aby podobné hodiny nevyrobil pro jiné město.

Jirásek však čtenáře poněkud mystifikuje. Podle jeho pověsti orloj vznikl v roce 1490, český historik Zdeněk Horský ale prokázal, že **orloj byl zkonstruován již o osmdesát let dříve**. Jeho **autorem** byl ve skutečnosti královský hodinář Mikuláš z Kadaně, a jak dokládá **nedávno objevená listina, za svou práci obdržel velkorysý honorář**. Mistr Hanuš ale není vybájená postava, je doloženo, že tento hodinář skutečně žil. Po husitských válkách orloj znovu zprovoznil a pak o něj ***** až do své smrti.

V úvodu Jiráskovy pověsti, v němž je orloj poprvé představen lidem, se píše: „Vtom otevřela se dvě okénka nad orlojem a v nich se ukazovali apoštolové. Šel jeden za druhým a posléze sám Kristus žehnaje zástupu.“ Pohyblivé figury apoštolů však byly vyrobeny až v 17. století. V orloji také není žádný prvek, který by přítomnost figury Krista, jež podle Jiráska měla průvod apoštolů uzavírat, dokazoval.

Po dobu své existence měl orloj několikrát **namále**. Například při rekonstrukci radnice na konci 18. století někteří konšelé navrhovali, „aby se kola ze stroje prodala za **staré rezavé železo**“. Nejtěžší **chvilé** však orloj zažil na konci 2. světové **války**. Byl zasažen **dělostřeleckým granátem** a poškození se zdálo tak velké, že se uvažovalo o **náhradě orloje novým strojem, k tomu však naštěstí nedošlo**. Náprava škod si ale vyžádala celkovou rekonstrukci orloje.

(Moje země 5/2010, upraveno)

max. 2 body

10 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
10.1 V knize Staré pověsti české lze nalézt několik různých pověstí o Staroměstském orloji.	☐	☒
10.2 Vyplacení odměny za sestavení pražského Staroměstského orloje bylo písemně zaznamenáno.	☒	☐

- 10.3 Koncem 18. století několik konšelů prodalo některé součásti Staroměstského orloje do šrotu.
- 10.4 Na konci 2. světové války musel být Staroměstský orloj po dobu rekonstrukce nahrazen novým strojem.

Zdůvodnění

Pravdivost/npravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

1 bod

11 Které z následujících sloves patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) hlídal
- B) pečoval
- C) opatroval
- D) zodpovídal

Zdůvodnění

Na vynechané místo patří sloveso, které vyžaduje doplnění čtvrtým pádem a pojí se s předložkou o. Tyto podmínky splňuje pouze sloveso pečovat: *pečoval o koho, co?* → *pečoval o něj*. Ostatní posuzovaná slovesa na vynechané místo nepatří, věta by totiž nebyla gramaticky správná:

- *hlídal o něj* je chybně × správně je *hlídal ho* (hlídat koho, co?);
- *opatroval o něj* je chybně × správně je *opatroval ho* (opatrovat koho, co?);
- *zodpovídal o něj* je chybně × správně je *zodpovídal za něj* (zodpovídat za koho, co?).

1 bod

12 Která z následujících informací uvedených v Jiráskově pověsti o Staroměstském orloji není vymyšlená?

Při řešení úlohy vycházejte pouze z informací obsažených ve výchozím textu.

- A) existence hodináře mistra Hanuše
- B) rok sestrojení Staroměstského orloje
- C) zařazení figury Krista na konec průvodu apoštolů
- D) umístění apoštolů na Staroměstský orloj v době jeho vzniku

Zdůvodnění

Z úseku výchozího textu *Mistr Hanuš ale není vybájená postava, je doloženo, že tento hodinář skutečně žil* jednoznačně vyplývá, že mistr Hanuš nebyl postavou smyšlenou. Ostatní posuzované informace jsou v Jiráskově pověsti vymyšlené, což dokládají následující pasáže výchozího textu:

- *Jirásek však čtenáře poněkud mystifikuje. Podle jeho pověsti orloj vznikl v roce 1490, český historik Zdeněk Horský ale prokázal, že orloj byl zkonstruován již o osmdesát let dříve.*
- *V orloji také není žádný prvek, který by přítomnost figury Krista, jež podle Jiráska měla průvod apoštolů uzavírat, dokazoval.*
- *Pohyblivé figury apoštolů však byly vyrobeny až v 17. století.*

13 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se nevyskytuje zájmeno?

- A) k **tomu** však naštěstí nedošlo
- B) v orloji také není **žádný** prvek
- C) po dobu **své** existence měl orloj
- D)** je orloj poprvé představen lidem

Zdůvodnění

Zájmena jsou v posuzovaných úsecích výchozího textu zapsána červeně.

max. 3 body

14 Určete pád, rod a vzor podstatných jmen, která jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.

(Rod a vzor запиšte celými slovy, nepoužívejte zkratky.)

Řešení

vzniku – 2. pád, rod mužský neživotný, vzor *hrad*

pověstmi – 7. pád, rod ženský, vzor *kost*

autorství – 4. pád, rod střední, vzor *stavení*

max. 2 body

15 Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda je lze ve výchozím textu považovat za slova souznačná neboli synonyma (A), nebo ne (N):

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

	A	N
15.1 jiné – různé	☐	☒
15.2 autorem – spisovatelem	☐	☒
15.3 chvíle – okamžiky	☒	☐
15.4 války – bitvy	☐	☒

Zdůvodnění

15.1 – nepravdivé tvrzení → slovo *jiný* má v textu význam *druhý, ne tento, o němž je řeč*; pokud bychom slovo *jiné* nahradili slovem *různé*, text by nedával smysl (*nevyrobil pro různé město*), nejde tedy o synonyma

15.2 – nepravdivé tvrzení → slovo *autor* má v textu význam *osoba, která vytvoří nějaké dílo*; pokud bychom slovo *autor* nahradili slovem *spisovatel*, text by nedával smysl (*jeho spisovatelem byl ve skutečnosti královský hodinář Mikuláš z Kadaně*), nejde tedy o synonyma

15.3 – pravdivé tvrzení → slovo *chvíle* má v textu význam *kratší časový úsek, okamžik*; pokud slovo *chvíle* nahradíme slovem *okamžiky*, význam textu zůstane zachován (*nejtěžší okamžiky však orloj zažil*), jde tedy o synonyma

15.4 – nepravdivé tvrzení → slovo *válka* je v textu užito ve slovním spojení *druhá světová válka* (tzn. vojenský konflikt v letech 1939 – 1945); pokud bychom slovo *válka* nahradili slovem *bitva*, text by nedával smysl (*orloj zažil na konci 2. světové bitvy*), nejde tedy o synonyma

16 Na každé vynechané místo (***) v příslovích doplňte příslušné slovo:**

16.1 Eva byla úspěšná atletka, její syn má také mimořádné sportovní nadání. Platí o něm: Jablko nepadá daleko od ****.*.

16.2 Protože umím jen anglicky, byl jsem v Berlíně odkázán na pomoc přátel. Rozhodl jsem se proto, že se naučím i německy. Platí totiž: Kolik jazyků umíš, tolikrát jsi ****.*.

Řešení

16.1 – Jablko nepadá daleko od **stromu**.

16.2 – Kolik jazyků umíš, tolikrát jsi **člověkem**.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 17–22

Kdysi se lidé báli bohů. Kdo se jich nebál, měl strach aspoň ze smrti. Mocný král Sisyfos se však nebál ani bohů, ani smrti.

Jeho hradu chyběl pramen, a tak Sisyfos potřeboval přimět bohy, aby mu pramen darovali. Náhodou se doslechl o sporu říčního boha Asópa a Dia, vládce bohů a pána blesků. Prozradil Asópovi Divo tajemství a on se mu za jeho službu odvděčil. Dotkl se na nádvoří skály a z ní potom vytryskl průzračný proud vody.

Zeus se na oba velice rozhněval. Po Asópovi mrštil bleskem a zahubil ho. Poté poručil Smrti, ****.* Sisyfa odvede do říše stínů. Sisyfos by pak už nikdy nemohl nic prozradit.

Vládce bohů však Sisyfa podcenil, král totiž nebyl hloupý. Spoutal Smrt provazy a zavřel ji do komory na svém hradě. Rozezlený Zeus rozkázal bohu války Áreovi, aby Smrt osvobodil.

Když Áres splnil Diův příkaz, Smrt odvěkla Sisyfa do podsvětí. Sisyfos se pokusil nastražit ještě jednu léčku. Namluvil bohyni smrti Persefoně, že mu manželka zapomněla vystrojit pohřeb, a že jí tedy musí tuto povinnost připomenout. Persefona mu uvěřila a pustila Sisyfa do světa živých pod podmínkou, že se brzy vrátí. Sisyfos jí to slíbil, svůj slib však nedodržel, a tak si ho Smrt odvedla do říše stínů podruhé.

Krále stihl zlý trest. Musí v podsvětí valit do kopce ohromný balvan a vždy, když jej konečně dovalí na vrchol kopce, mu kámen vyklouzne a skutálí se dolů. Znovu a znovu se Sisyfos pokouší splnit svůj úkol a jeho utrpení nikdy nekončí. Jeho práce je ●●●●.

(E. Petiška, Staré řecké báje a pověsti, upraveno)

17 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

	A	N
17.1 Král Sisyfos prokázal jednomu z bohů službu.	☒	☐
17.2 Z říše stínů se Sisyfovi podařilo dvakrát uniknout.	☐	☒
17.3 Manželka krále Sisyfa pomohla svému muži přemoci Smrt.	☐	☒
17.4 V příběhu o Sisyfovi vystupují čtyři bohové a jedna bohyně.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

18 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z textu?

- A) Sisyfos nebyl bystrý král.
- B) Král Sisyfos byl bezelstný.
- C) Král Sisyfos nebyl bázlivý.
- D) Sisyfos byl bezvýznamný král.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládá následující úsek výchozího textu:
Mocný král Sisyfos se však nebál ani bohů, ani smrti.

19 Která z následujících spojek patří na první vynechané místo (***) ve výchozím textu?**

- A) ať
- B) až
- C) než
- D) když

Zdůvodnění

Spojka *ať* uvozuje větu, která vyjadřuje nějaký rozkaz nebo přání, v tomto případě rozkaz boha Dia adresovaný Smrti, aby Sisyfa odvedla do říše stínů.

20 Napište, kolik souvětí se celkem vyskytuje v prvním a druhém odstavci výchozího textu.**Řešení**

čtyři (4)

Zdůvodnění

V posuzované části výchozího textu se vyskytují celkem čtyři větné celky, které obsahují alespoň dvě slovesa v určitém tvaru, a jsou tedy souvětím:

- *Kdo se jich nebál, měl strach aspoň ze smrti.* (slovesa v určitém tvaru: *nebál se, měl*)
- *Jeho hradu chyběl pramen, a tak Sisyfos potřeboval přimět bohy, aby mu pramen darovali.* (slovesa v určitém tvaru: *chyběl, potřeboval, darovali by*)
- *Prozradil Asópovi Diovo tajemství a on se mu za jeho službu odvděčil.* (slovesa v určitém tvaru: *prozradil, odvděčil se*)
- *Dotkl se na nádvoří skály a z ní potom vytryskl průzračný proud vody.* (slovesa v určitém tvaru: *dotkl se, vytryskl*)

Ostatní větné celky obsahují pouze jedno sloveso v určitém tvaru, a jsou tedy větou jednoduchou:

- *Kdysi se lidé báli bohů.* (sloveso v určitém tvaru: *báli se*)
- *Mocný král Sisyfos se však nebál ani bohů, ani smrti.* (sloveso v určitém tvaru: *nebál se*)
- *Náhodou se doslechl o sporu říčního boha Asópa a Dia, vládce bohů a pána blesků.* (sloveso v určitém tvaru: *doslechl se*)

1 bod

21 Která z následujících možností vystihuje význam slovního spojení **SISYFOVSKÁ PRÁCE**, a patří tedy na druhé vynechané místo (•••••) ve výchozím textu?

- A) jednotvárná, ale záslužná
- B) nezáživná, ale zodpovědná
- C) namáhavá, ale přitom marná
- D) nedocenená, ale přitom důležitá

Zdůvodnění

Z výchozího textu vyplývá, že sisyfovská práce je fyzicky náročná, tedy namáhavá (Sisyfos musí v podsvětí valit do kopce ohromný balvan), ale přitom zbytečná, tedy marná (vždy, když Sisyfos balvan konečně dovalí na vrchol kopce, mu kámen vyklouzne a skutálí se dolů. Znovu a znovu se Sisyfos pokouší splnit svůj úkol a jeho utrpení nikdy nekončí.).

1 bod

22 Ve kterém z následujících slov je hláska **D** součástí kořene?

- A) podruhé
- B) podsvětí
- C) podcenil
- D) podmínkou

Zdůvodnění

- Slovo *podruhé* obsahuje kořen *-druh-* a předponu *po-* (příbuzným slovem je např. slovo *druhý*).
- Slovo *podsvětí* obsahuje kořen *-svět-* a předponu *pod-* (příbuzným slovem je např. slovo *světový*).
- Slovo *podcenil* obsahuje kořen *-cen-* a předponu *pod-* (příbuzným slovem je např. slovo *cenný*).
- Slovo *podmínkou* obsahuje kořen *-mín-* a předponu *pod-* (příbuzným slovem je např. slovo *zmínit*).

max. 2 body

23 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je napsána pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
23.1 Po několikadenní dřině se mu začaly na dlaních dělat mozoly.	☒	☐
23.2 Skupinky horlivých houbařů se rozběhli po okolních mýtinách.	☐	☒
23.3 Po včerejší zkoušce všichni členové pěveckého kroužku jen sípali.	☒	☐
23.4 Nejznámější sportovce z celého světa nadšeně vítaly davy fanoušků.	☒	☐

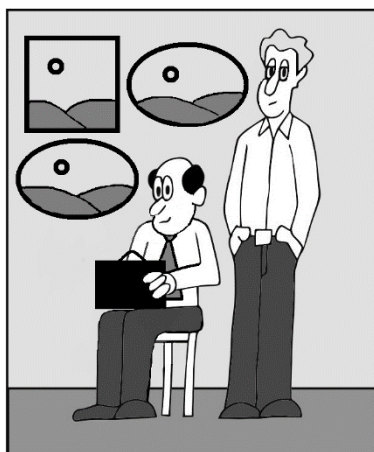
Zdůvodnění

Pokud je podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném (*skupinky*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*se rozběhly*).

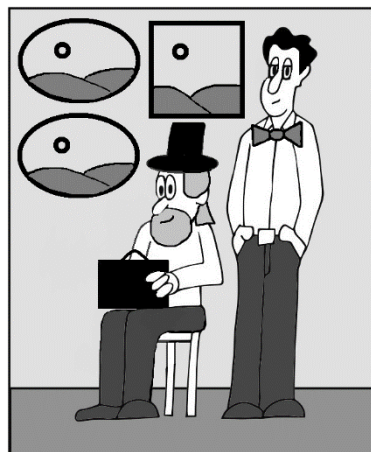
24 Přiradte k jednotlivým obrázkům (24.1–24.4) odpovídající popis (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

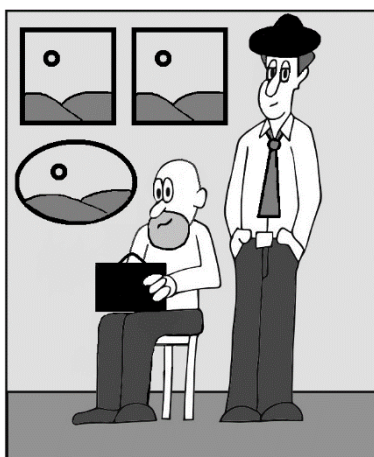
24.1

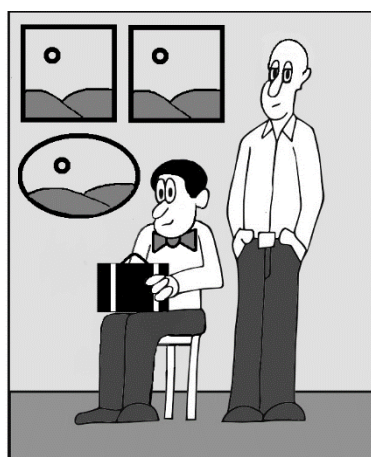
24.2

24.3

24.4

(CZVM)

- A) Jeden muž má plnovous, druhý má motýlka. Na stěně je lichý počet obrazů oválného tvaru.
- B) Muž, který má klobouk, nemá motýlka. Na stěně je lichý počet obrazů čtvercového tvaru.
- C) Muž, který je plešatý, nemá kravatu. Druhý muž má klobouk. Na stěně je lichý počet obrazů oválného tvaru.
- D) Oba muži jsou bez klobouku. Ten, který není plešatý, má motýlka. Na stěně je lichý počet obrazů čtvercového tvaru.
- E) Oba muži jsou bez klobouku. Jeden z nich nemá ani pleš, ani kravatu. Na stěně je sudý počet obrazů oválného tvaru.
- F) Oba muži jsou bez klobouku. Ten, který je plešatý, nemá ani kravatu, ani motýlka. Na stěně je sudý počet obrazů čtvercového tvaru.

Řešení

24.1 – E)

24.2 – B)

24.3 – C)

24.4 – F)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Místo jarního počasí přinese konec dubna opět sněžení. Vítr bude v nárazech dosahovat rychlosti až 72 kilometrů za hodinu. Výstraha před sněhem a sněhovými jazyky platí v polohách od 600 metrů nad mořem.

(www.zpravy.aktualne.cz, upraveno)

max. 3 body

25 Vypište z výchozího textu všechny základní skladební dvojice.

Upozornění: Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Řešení

podmět = **konec**; přísudek = **přinese**

podmět = **vítr**; přísudek = **bude dosahovat**

podmět = **výstraha**; přísudek = **platí**

1 bod

26 Ve které z následujících možností je správně zapsána číslovka 72?

- A) sedmdesátdva
- B) sedmdesát dva
- C) sedumdesátdva
- D) sedumdesát dva

Zdůvodnění

Píšeme-li číslovky slovy, píše se každé slovo zvlášť. Slovo *sedm* se sice může vyslovovat [*sedum*], pravopisně správný je ale pouze zápis *sedm*.

1 bod

27 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

- A) Text má čtenáři něco přikázat.
- B) Text má čtenáři něco doporučit.
- C) Text má čtenáře o něčem přesvědčit.
- D) Text má čtenáře o něčem informovat.

Zdůvodnění

Ve výchozím textu se vyskytují objektivní informace o tom, jaké bude počasí na konci dubna (návrat sněžení, informace o rychlosti větru, informace o tom, kde platí výstraha před sněhem a sněhovými jazyky). V textu se neobjevují žádné pasáže, ve kterých by autor textu čtenáři něco přikazoval či doporučoval, ani pasáže, ve kterých by se autor textu snažil čtenáře o něčem přesvědčit.

28 Ve které z následujících vět není pravopisná chyba?

- A) Vytrvalým úsilím se vypracoval k vytouženému **blahobitu**.
- B) Obrazy **vysely** v obývacím pokoji na zrezivělých skobičkách.
- C) Napínavé **lýčení** neobvyklého zážitku náhle přerušil hlasitý smích.
- D) Silným hvízdáním pobízel starou vyhublou kobyly k lepšímu výkonu.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *blahobyť* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *být*.
- Sloveso *viset* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov, neobsahuje ani předponu *vy-*.
- Podstatné jméno *lýčení* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.